

Aleg 568

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o wniosku p. ks. Stojałowskiego w sprawie poprawy bytu służby kościelnej a w szczególności organistów i dyaków.

Wysoki Sejmie!

Sprawa poprawy bytu sług kościelnych sięga jeszcze po rok 1886, kiedy to zaczęły wpływać pojedyncze petycje dyaków o polepszenie utrzymania.

Następnie w r. 1889 wpłynęła petycja stowarzyszenia dyaków wschodniej Galicji, którą Sejm przekazał Wydziałowi kraj. do zbadania i zdania sprawy.

Podobnie postąpił Wysoki Sejm w r. 1894 z petycją towarzystwa wzaj. pomocy dyaków dyecezyi stanisławowskiej żądającej pensji rocznej 120 złr.

W r. 1895 Stowarzyszenie dyaków dyecezyi lwowskiej wniosło petycję o zmianę §. 12. ustawy z 15. sierpnia 1866 o tyle, aby im zapewnione zostało stałe utrzymanie.

Sejm przekazał petycję tę Wydziałowi kraj. do zbadania, przy zasięgnięciu opinii ordynaryatów biskupich, i na podstawie tej opinii, która jednogłośnie orzekła, że utrzymanie dyaków jest niedostateczne przedłożył Wydział kraj. w r. 1895 sprawozdanie z projektem zmiany niektórych §§ ustawy z 15. sierpnia 1866. Projekt ten został przez Sejm uchwalony i tak powstała ustawa z 16. kwietnia 1896, która prócz innych paragrafów zmienia postanowienie §. 12. ustawy z 15. sierpnia 1866 o tyle, iż odtąd tak w obrządku rz. kat. jak gr katolickim ma otrzymać paroch od parafian w stosunku do opłacanych podatków, na pokrycie potrzeb liturgicznych i utrzymanie sług kościelnych, kwotę, która łącznie z pokryciem wskazanem w §. 12. tejże ustawy nie powinna przekroczyć 100 złr.

Ten przepis jednak nie jest dość jasny, albowiem nie określa dokładnie, ile z tych 100 złr. ma być użyte dla sług kościelnych, a ile na pokrycie innych wydatków liturgicznych. Wobec tego już w 1896, 1897 i 1898 wpłynęły znowu liczne petycje, a wreszcie w r. 1899 petycje komitetu dyaków i organistów całej Galicji.

Sposób załatwienia tych petycyj był ten, że Wysoki Sejm co roku przeznaczał począwszy od r. 1896 po 100 złr. dla służby kościelnej każdej dyecezyi t j. razem 300 złr. i polecił Wydziałowi kraj. zapytać, czyliby rząd nie był skłonny przeznaczyć z funduszków państwowych na cele kościelne owych 32 złr. 38 ct., które do r. 1860 wypłacał na ten cel fundusz religijny.

W ten sposób ryczałt składany na zasadzie §. 12. ust. z 16. kwietnia 1896 mógłby być użyty w całości na utrzymanie sług kościelnych.

Po kilkukrotnych urgensach, odpowiedział Rząd dopiero w r. 1901, że na powyższe cele nie ofiarować nie może, albowiem fundusz religijny i tak jest przeciążony a sprawa jest uregulowana ustawą.

W r. 1900 wnieśli petycję o regulację płacy organiści galicyjscy, a Wysoki Sejm, na wniosek komisji prawniczej polecił Wydziałowi kraj., aby wniósł nowelę do ustawy z 16. kwietnia 1896 zmieniającą brzmienie §. 12. tejże ustawy.

W r. 1901 p. Brunicki wystąpił z wnioskiem zmiany §. 12. ust. z 16. kwietnia 1896 w tym kierunku, iżby kwotę ryczałtową, którą ma otrzymać paroch na potrzeby liturgiczne i utrzymanie sług kościelnych, podnieść na 340 kor., a z kwoty tej suma 240 kor. miałyby być użytą na roczne utrzymanie sług kościelnych.

Wniosek ten odesłany został do Wydziału kraj. jako komisji a 18. sierpnia 1904 Wydział kraj. wystąpił w swem sprawozdaniu z projektem zmiany §. 12. ust. z 16. kwietnia 1896 o tyle, iżby ryczałt powyżej wspomniany wynosił 400 K. Kwota ta miałyby służyć w pierwszym rządzie na uzupełnienie wynagrodzenia organisty lub dyaka do minimalnej kwoty 200 K. rocznie.

Projekt ten przez Wys. Sejm został tylko częściowo uchwalony, albowiem przyjęto wprawdzie 400 Kor. jako ryczałtową kwotę na potrzeby liturgiczne i utrzymanie sług kościelnych, jednakowoż nie określono dokładnie, ile z powyższej kwoty przypada na sługi kościelne. Nic dziwnego, że sprawę można uważać za niezupełnie załatwioną i dziś mamy przed sobą znowu wniosek p. ks. Stojalowskiego, który zmierza do tego, aby Wydział kraj. zajął się zestawieniem majątków parafialnych i zbadał, jakie fundusze mogą być przeznaczone na utrzymanie sług kościelnych, przedewszystkiem zaś organistów i dyaków i przedłożył zmianę ustawy o konkurencji kościelnej w tym kierunku, aby organiści i dyacy byli zaliczani do publicznej służby kościelnej.

Nie ulega wątpliwości, że sprawa unormowania utrzymania sług kościelnych od r. 1886 nie wiele postąpiła. Sprawę tę będzie można uważać za załatwioną dopiero wtedy, kiedy utrzymanie sług kościelnych zostanie ustawowo określone. Takie ustawowe określenie nie może jednak nastąpić, jak długo stosunek między parochem a organistą, względnie dyakiem jest prywatno prawnym.

Czy ten stosunek da się zmienić, czy odpowiednie fundusze na utrzymanie służby kościelnej a w szczególności na utrzymanie organistów i dyaków mogą się znaleźć i z jakich źródeł, o tem Komisya prawnicza nie jest w stanie dziś sądzić. Do tego potrzeba wszechstronnego zbadania sprawy, a badania te przeprowadzić może tylko Wydział krajowy.

Z powyższych względów Komisya prawnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek posła ks. Stojalowskiego w sprawie poprawy bytu służby kościelnej a w szczególności organistów i dyaków odstępuje się Wydziałowi kraj. do zbadania i przedłożenia wniosku na najbliższej sesji sejmowej.

Temsamem załatwioną zostaje petycja Nr. 2609 prezydium dyaków wszystkich 3 dyecezyj.

Przewodniczący :

Maiss.

Sprawozdawca :

A. Brunicki.